

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут журналістики
Кафедра реклами та зв'язків з громадськістю

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Іміджелогія

для студентів

Спеціальності

291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації
та регіональні студії»

Освітнього рівня

першого (бакалаврського)

Освітня програма

2912.00.01 «Суспільні комунікації»

Київ-2020

Розробник:

Піскорська Галина Андріївна, доцент кафедри реклами та зв'язків з громадськістю Інституту журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладач:

Піскорська Галина Андріївна, доцент кафедри реклами та зв'язків з громадськістю Інституту журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри реклами та зв'язків з громадськістю

Протокол від 26 серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри

Л. М. Новохатько

Робочу програму погоджено із гарантом освітньо-професійної програми
«Суспільні комунікації»

31. VII. 2020 р.

Гарант освітньо-професійної програми

I. В. Жалоба

Робочу програму перевірено

2020 р.

Заступник директора Інституту журналістики

з науково-методичної та навчальної роботи

О. А. Росінська

Пролонговано

на 20_/_20_ н.р. підпис (ПІБ), «__»_20_ р., протокол № ____

на 20_/_20_ н.р. підпис (ПІБ), «__»_20_ р., протокол № ____

на 20_/_20_ н.р. підпис (ПІБ), «__»_20_ р., протокол № ____

на 20_/_20_ н.р. підпис (ПІБ), «__»_20_ р., протокол № ____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	дenna	заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	-
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	-
Загальний обсяг кредитів/годин	4/120	-
Курс	3	-
Семестр	5	-
Кількість змістових модулів розподілом	3	-
Обсяг кредитів	4	-
Обсяг годин, в тому числі:	120	-
Аудиторні	56	-
Модульний контроль	8	-
Семестровий контроль		-
Самостійна робота	56	-
Форма семестрового контролю	залік	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Головною метою курсу «Іміджелогія» є: розкрити психологічну природу іміджу (стереотипу/образу), пояснити «анатомію» соціального іміджу; познайомити студентів з принципами і механізмами його формування та корегування; виробити навички визначення реального та бажаного іміджу організації/політика/товару, професійного підходу до технологій імідж-білдингу за допомогою різних засобів комунікації.

Вивчення курсу “Іміджелогія” передбачає вирішення **наступних завдань**:

- сформувати світогляд майбутніх спеціалістів шляхом опанування ними нового обсягу історичних та сучасних знань про іміджевий потенціал організації/політика/товару;
- показати яким чином іміджеві технології використовують в практиці суспільного життя;
- досягти розуміння студентами «анатомії» соціального іміджу;
- визначити психологічну природу іміджу (стереотипу/образу).

Студент повинен **вміти**:

- працювати з інформаційними джерелами;
- виконувати практичні завдання у сфері іміджелогії;
- добре володіти термінологічним апаратом та вміло його застосовувати;
- підтримувати зв'язки із ЗМІ та різноманітними колами громадськості.

Вивчення курсу “Іміджелогія” зобов’язує студентів систематично слідкувати за процесом формування, підтримки позитивного іміджу країни, міжнародної організації, лідера, корпорації, аналізувати провідні тенденції діяльності іміджмейкерів та політтехнологів в сучасному світі.

3. Результати навчання за дисципліною

В результаті вивчення дисципліни “Іміджелогія” студент повинен **знати**:

- провідні тенденції в галузі формування іміджу/репутації;
- основні теоретичні поняття іміджелогії.

У результаті вивчення курсу студенти набувають такі **компетенції**:

загальний:

- *Критичне мислення.* Здатність критично оцінювати отриману інформацію, використання логіки і раціональних міркувань, новизна аргументації для оцінки ситуації і правильності обраного шляху розв'язання задачі з урахуванням контексту.
- *Громадянська.* Здатність до реалізації прав і обов’язків громадянина України. Здатність робити свідомий соціальний вибір та застосовувати демократичні технології прийняття рішень
- *Самостійність.* Здатність розвивати й підтримувати на якісному рівні професійну діяльність. Здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку
- *Емоційний інтелект та емоційна компетентність.* Усвідомлення реального емоційного стану, самоконтроль і саморегуляція себе/світі
- *Міжособистісна взаємодія.* Готовність та здатність виконувати проекти у складі групи, брати на себе відповідальність за виконання спільних робіт.

фахові компетенції спеціалізації

- * *Публічно-професійна.* Здатність оцінювати отримані знання з теорії та практики публічної дипломатії і здатність застосовувати їх у професійній діяльності.
- * *Інформаційна.* Здатність створювати інформаційний продукт та ефективно його просувати.
- * *Громадянська.* Здатність до письмової та усної комунікації рідною мовою; здатність працювати в команді.

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ПРИРОДА ІМІДЖУ

ТЕМА 1. Вступ до навчальної дисципліни. Явище імідж та його соціально-психологічна природа

Іміджелогія в системі масової комунікації. Становлення іміджелогії як науки. Зв'язок іміджелогії та паблік рілейшнз. Теоретичні та прикладні моделі масової комунікації. Загальні ознаки іміджу. Соціально-психологічна природа іміджу. Сприйняття і реальна дійсність. Імідж як об'єктивне явище. Імідж в історії. Роль іміджу в оцінці соціальних явищ та процесів. " складові характеру іміджу. Типологія іміджів.

ТЕМА 2. Формування й основні підвалини побудови іміджу

Природа формування іміджу. Основні підвалини побудови іміджу. Міфи і символи в іміджелогії. Формування думки: свідомі та несвідомі компоненти. Психологічні фактори сприйняття іміджу. Образ як суб'єктивна картина світу. Види інформації та канали її розповсюдження. Особливості прояву українського менталітету і культури нації в епоху кризи. Соціальна міфологія. Група , маса, натовп. Фактори поведінки. Роль лідера думки в сприйнятті іміджевої інформації.

ТЕМА 3. Ідеологічні засади та етапи формування іміджу

Ідеологічні засади концепції іміджу. Етичність принципів формування іміджу. Перехід від іміджу до міфу. Вплив на громадськість Основні компоненти іміджу. Методологія побудови іміджу. Поняття інструментарію в іміджелогії та специфіка його використання. Основні інструменти: позиціонування, маніпулювання, міфологізація. Засоби формування іміджу через застосування емоційної подачі інформації, акцентування, підміну понять, метафоризацію.

ТЕМА 4. Основні чинники, що впливають на формування іміджу

Імідж і репутація. Імідж і пабліситі. Роль філософії організації у створенні її образу в громадській думці. Основні чинники, що впливають на формування іміджу. Показники громадської думки зовнішньої і внутрішньої громадськості. Імідж громади, регіону, міста. Етапи формування іміджу та бренду «Україна». Вплив соціопсихологічних чинників на сприйняття та формування іміджу.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІ

Теоретичні й технологічні завдання іміджелогії

ТЕМА 5. Стратегія і тактика побудови іміджу організації

Імідж у контексті соціальної відповідальності організації. Позиціонування як основна стратегія побудови іміджу. Функції і основні компоненти корпоративного стилю. Іміджеві акції та інформаційний матеріали.

Внутрішня громадськість та імідж організації. Імідж-атрибутика. Назва організації та її візуальна ідентифікація. Логотип і приміщення організації як її візуальні символи.

ТЕМА 6. Феномен лідерства та харизма особистісного іміджу

Структура іміджу особистості. Феномен лідерства. Основні чинники харизми. Найбільш значущі для оточуючих якості особистості. Позитивний та негативний імідж. Імідж лідера на політичному та неполітичному тлі. Психологічні механізми сприйняття політичного лідера. Архетипи, стереотипи, прототипи – янича масової свідомості, що впливають на сприйняття лідера. Символізація політики та образи влади. Виборчі технології та проблема маніпуляції громадською думкою.

ТЕМА 7. Зовнішній вигляд у структурі іміджу особистості

Моделі візуальної комунікації. Нематеріальність іміджу. "Штучність" іміджу. Імідж у різних контекстах. Зовнішність лідера. Риторика влади. Побудова образу лідера за допомогою кінетичних елементів. Вміння триматися перед аудиторією. Впевненість і привабливість. Теорія жестів. Стиль. Одяг. Освітлення і камери. Макіяж.

ТЕМА 8. Методи впливу на громадськість: вербалні та невербалні комунікації

Поняття вербалних комунікацій: основні характеристики та типологія. Публічні інститути як комунікація. Загальні правила для розвитку необхідних якостей іміджко-особистості (інтелекту, цілеспрямованості, гнучкості, енергійності, висненості, конкурентоздатності). Типи мовної поведінки лідерів . Коронація голосу. Незеконливість. Принципи навіювання в публічних виступах. Підготовка публічного виступу. Типи промов. Оцінка публічного виступу.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ Ш. ТЕМОЛОГІЇ ІМІДЖ-БІЛДІНГУ

ТЕМА 9. Структура політичного лідерства в іміджелогії

Політична комунікація. Політичний імідж. Форми і принципи управлінського спілкування. Складові іміджу чоловіка-політика і жінки-політика. Психологічна характеристика основних стилів керівництва. Іміджі політичних опонентів. Іміджі політичних партій. Політична міфологія. Іміджі лідерів і виборчі технології.

ТЕМА 10. Етапи формування і становлення ринку іміджмейкінгу в Україні

Етапи формування і становлення іміджмейкінгу. Ринок іміджмейкінгу в Україні. Структура іміджмейкінгу та їхні основні послуги. Структура і сфери

діяльності ПР-агентств. Громадські та професійні організації. Імідж країни на внутрішньому і зовнішньому рівнях. Імідж та репутація в політиці: взаємозв'язок та відмінності. Технологія формування позитивного іміджу організації/політика/бренду

ТЕМА 11. Форми і жанри іміджевих ПР

Креатив іміджевих матеріалів. Оригінал-макет імідж-модуля. Слоганістка. Рейтуальні матеріали. Символ (персонаж). Фірмовий стиль. Бренд. Сценарій іміджевого та ефрадіоматеріалу. Форми і жанри іміджевих PR та рекламних матеріалів. Особливості креативу друкованих і зображенально-звукових "іміджів".

ТЕМА 12. Технології та техніки NLP та використання їх в іміджелогії

Модальні системи NLP та іміджмейкінг. Техніки NLP: віddзеркалення, емоційного віливу, метафоризація, накладання субмодальностей. Вербалні і невербалні засоби іміджмейкінгу. Метод створення "автопортрета". Конструювання власного іміджу(матриця). Асоціативний і дисоціативний стан та їх корекція.

ТЕМА 13. Функціональні обов'язки іміджейкера

Функціональні обов'язки іміджейкера. Професограма фаху. Іпостасі фаху. Вимоги до професіонала. Творча технологія іміджмейкера щодо створення позитивного образу та виходу з кризових ситуацій. Відновлення іміджу. Іміджмейкінг в ім'ятах.

ТЕМА 14. Діагностика менеджментської ситуації щодо внутрішнього і зовнішнього іміджу організації

Стратегія та тактика у діагностиці іміджу організації. Політична атмосфера усередині організації і за її межами. Поняття «репутації» та її актуалізація у ХХІ столітті. Взаємопроникнення понять «імідж» та «репутація». Репутація як ключовий фактор інвестиційної привабливості. Пряма і непряма імідж борючою інформація.

Організаційний клімат. Буравлінський імідж. Лідерський стиль управління. Паблісіті про організацію.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Макс. к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		К-сть одиниць	К-сть балів	К-сть одиниць	К-сть балів	К-сть одиниць	К-сть балів
Відвідування лекцій	1	4	4	4	4	6	6
Відвідування семінарських занять	1	4	4	3	3		
Відвідування практичних занять	1			1	1	6	6
Робота на семінарському занятті	10	4	40	3	30		
Робота на практичному занятті	10			1	10	6	60
Виконання завдань для самостійної роботи	5	4	20	4	20	4	20
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25
<i>Разом</i>			93		93		117
Максимальна кількість балів							
303							
Розрахунок коефіцієнта							
$303:100 = 3,03$							
Студент набрав 284 балів							
Оцінка: $284:3,03 = 94$ бали							

6.2. Завдання для самостійної роботи.

Виконавчи обирає один зі ступенів пропонованого переліку за порядковим номером.

1. Визначити складові індустрії іміджмейкингу.
2. Довести, що імідж – продукт і визначити параметри його оцінки (якісні й кількісні)
3. Описати екологічні структури іміджмейкингу: маркетингові, соціологічні, ситуативні, кожухові, основній етапи.
4. Визначити функціональність на формування іміджу організації, політика, сектору.

5. З'ясувати основні прийоми формування іміджу організації, політика.
6. Дослідити особливості формування іміджу країни (на вибір студента).
7. Проаналізувати канонічною формування позитивного міжнародного іміджу України.
8. Назвати функції іміджу у структурі комунікативного простору.
9. Ознайомити з сучасні технології, що використовуються в створенні іміджу геренації фірми.
10. Охарактеризувати імідж у рекламі, політиці, бізнесі, міжнародних відносинах й інших сферах людської діяльності.
- 11.Імідж і пабліситіт: спільне і відмінне. Продемонструвати у порівняльній таблиці.
- 12.Назвати функції й основні компоненти корпоративного іміджу (на прикладі конкретної фірми). Охарактеризувати компоненти фіrmового стилю.
- 13.Знесті методи створення корпоративних ПР-звернень.
- 14.Охарактеризувати роль реклами для створення іміджу організації.
- 15.Визначити специфіку іміджу в державному управлінні й міжнародних відносинах.
- 16.Імідж лідера на політичному й неполітичному тлі.
- 17.Вибирати моделі поетики. Зовнішність політичного лідера.
- 18.Знайти залежності лідерів різного типу («монархічного», «адаризмачного», «демократського»).
- 19.Розкримити психологію сприйняття прямої і непрямої іміджеутворюючої інформації.
- 20.Ідентифікувати види іміджу: особистісний і професійний.
- 21.Проаналізувати види видів особистісного іміджу: вербалний, кінетичний, уявленческий.
- 22.Визнати специфіку технологій побудови іміджу в бізнесі.
- 23.Охарактеризувати конструктивну поведінкову стратегію й ефективну індивідуальну тактику в іміджі бізнесмена, політика.
- 24.Знайти роль зовнішності, спілкування й етикет у формування іміджу політичності.
- 25.Відзначити залогу ефекту риторики в створенні бізнесу-іміджу (техніка висловлювання, відповідь, чистота ділової полеміки, особисті й телефонні манери тощо).
- 26.Знайти виключальну роль в побудові ділового іміджу.
- 27.Знайти структуру інформації верbalного іміджу у структурі іміджеутворюючої інформації.
- 28.Відзначити залежність, залежність вербалних стратегій від залоги ефективної комунікації.
- 29.Знайти залоги вербалного іміджу (репрезентативна, регламентуюча, інформаційна, інтеракційна, комунікативна).
- 30.Дані про формування і корекції вербалного іміджу.
- 31.Охарактеризувати властивості структуру невербалного іміджу.
- 32.Позитивні й негативні параметри паравербалної іміджеутворюючої інформації й проблеми їхньої корекції.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль може проводитись дистанційно або під час аудиторних занять. Форма модульного контролю – письмове виконання поставлених завдань.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від таких критеріїв оцінювання:

- ✓ вчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність та заслужливість діяльності.

Модульна контрольна робота проводиться після вивчення певного змістового модуля. *Форма* модульного контролю передбачає систематизацію лекційного матеріалу та професійні творчі комунікативні завдань.

Кількість модульних контрольних робіт з навчальної дисципліни – 3, виконання роботи – з обсягом 3 балів. Правильне виконання завдань оцінюється максимально у 20 балів.

Модульна контрольна робота 1.

- Орієнтація на розвиток:
- Показати змістово-сприйняття прямої і непрямої іміджевої інформації.
 - Знак іміджу є позитивний або негативний?
 - Порівняти індивідуальний особистісний і професійний.
 - Проаналізувати особистісного іміджу: вербальний, кінетичний, образний.

Модульна контрольна робота 2.

- Орієнтація на розвиток:
- Складання та обґрунтування плану розбудови/корекції іміджу довільно обраної та необхідної організації
 - Складання та обґрунтування плану розбудови/корекції іміджу довільно обраної та необхідної особистості
 - Показати змістово-сприйняття іміджу у структурі іміджевстворюючої інформації.

Модульна контрольна робота 3.

- Орієнтація на розвиток:
- Опінити стратегічну фундаментальність побудови іміджу в бізнесі.
 - Створити та обґрунтувати структуру поведінкову стратегію й ефективну поведінкову стратегію іміджі бізнесмена, політика.
 - Показати розуміння честності, спілкування й етикет у формування іміджу особистості.

- Оцінити вагу літературної риторики в створенні бізнесу-іміджу (техніка ведення переговорів, мистецтво ділової полеміки, особисті й телефонні інтерв'ю).

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестровий контроль є результатом вивчення кожного модуля, який містить підсумок усіх форм засвіченої контролю та виконання модульної контролюваної роботи. Семестровий контроль включає бали за поточну роботу студента на семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контролювану роботу. Семестровий контроль знань студентів проводиться у формі комплексного заліку і відбувається після завершення вивчення навчального матеріалу.

6.5. Орієнтований перелік тем для семестрового контролю

1. Теоретичні тези про поширення іміджелогії.
2. Іміджелогія в структурі пресесій освіти.
3. Іміджейкінг як вид соціальної комунікації.
4. Поняття «імідж» як «тварин».
5. Імідж як системний соціальний артефакт.
6. Непозитивна іміджевість.
7. Імідж як соціальна структура.
8. Інформаційно-культурологічна природа іміджу.
9. Іміджейкер як обробка інформація.
10. Типологія іміджу.
11. Особистий імідж.
12. Персональний імідж.
13. Обсягний імідж.
14. Груповий імідж.
15. Індивідуальний і груповий імідж.
16. Персональний визначення іміджу.
17. Культурний вимір іміджевої реальності.
18. Психологічні характеристики особистості.
19. Імідж як структура соціальної інформаційної реальності.
20. Умовно-спільні розриви іміджевої реальності.
21. Технології розробки іміджевого проекту.
22. Феномен «кірсет» в іміджевому маркетингу.
23. Методи підтримки іміджевої комунікації.
24. Імідж як політична проблема.
25. Імідж бізнесу.
26. Імідж скайпінгу.
27. Розриви іміджевої реальності в суспільстві.
28. Сучасні проблеми іміджевої полеміки.
29. Іміджеві проблеми в сфері засобів масової інформації.
30. Імідж підприємства як засіб маркетингу.
31. Іміджевий ефект в бізнес-іміджу.

32. Вербальний імідж і навербальний імідж.
33. Найкращі іміджі та репутації фірми.
34. Способи формування й елементи фіrmового стилю.
35. Технології створення ділового іміджу.
36. Імідж у політичній сфері та релігійності.
37. Основні елементи бренду продакта.
38. Стратегії побудови іміджу політичного лідера.
39. Висушення іміджу в процесі управління.
40. Висушення іміджу в міжнародних засобах.
41. Поміжні приклади створення іміджевого ефекту.
42. Методи реконструкції РУ технодіяльності побудови іміджу.
43. Стратегії формування іміджу організації.
44. Позитивні та негативні елементи побудови іміджу.
45. Міф та символіка іміджемейкера.
46. Формування думок та іміджевий і неспідомий компоненти.
47. Види інформації як важливий компонент іміджу.
48. Основні принципи в етапі формування іміджу.
49. Сучасні технології створення іміджу.
50. Протистояння учасників з метою свідомістю та поведінкою у роботі іміджемейкера.
51. Сучасній наявність іміджевих стереотипів.
52. Невідомія першості та об'єктивності в думку.
53. Стосовні цінності та критерії формування іміджу.
54. Проблеми спробування та проблеми, пов'язані з її порушенням.
55. Іміджемейкери та їх функціонування.
56. Розглядання проблем поведінки аудиторії іміджу в заданому виробі, як створюється іміджемейкера.
57. Ключовій моменти, які підкріплюють іміджемейкера.
58. Фундаментальні фактори створення, організація, мотивація, контроль, координація, реалізація.
59. Формування іміджу в пресі та соцмережах.
60. Роль іміджу в фірмі та в бізнес-спіталах на світовій арені.
61. Міжнародні та місцеві іміджі України в історичному та сучасному контексті.
- 62.Іміджемейкери в сфері політики України.

6.6. Шкала оцінки знань

Кількість балів
100-90
82-89
75-81
69-74
60-68
0-59

7. Рекомендовані джерела

Основна література (базова):

1. Тихомирова Є.Б. Зв'язки з громадськістю. Навчальний посібник.- К.,2001. – 365 с.
2. Почепцов Г.Г. Имиджелогия. - М.: «Реф-бук», К.: “Ваклер” – 2004. – 576с.
3. Корольков В.Г. Паблик рілейнг. НАУКОВІ ОСНОВИ, МЕТОДИКА, ПРАКТИКА.- К.: Видавничий дім “Скарбі”, 2001. – 400 с.
4. Бебик В.М. Як стати популярним, перемогти на виборах і утриматись на політичному Олімпі. - Київ, Н.З. – 127 с.
5. Кулін А.П. Практика ПР по-українському. – К., 2005. – 290 с.

Додаткова література:

1. Панасюк А.Ю. Формирование имиджа: Стратегия, психотехники, психотехнологии. - М.: Азот, 2007 - 266 с.
2. Володарская Е.А. Имидж как социально-психологический феномен. Монография.- М.: ИИЕУГАИРУ, С.И. Вавилова, 2006. - 140 с.
3. Известия Академии имиджа. Том I/ под ред. Е.А.Петровой – М.: РИЦ АИМ, 2005. - 340 с.
4. Е.А.Петрова. Психология имиджа Учебно-методические материалы. – М.: РИЦ АИМ, 2006. - 117 с.
5. Барт Р. Мифология. - М., 1996. – 167 с.
6. Бебик В.М. Політичний маркетинг і менеджмент. - Київ, 1996. – 97 с.
7. Бірк С. Паблик рілейнг. Чим це таке? - М., 1990. – 180 с.
8. Борев Ю.А., Коновалко Г. В. Твір та масовая коммуникация. - М., 1986.
9. Броун Л. Интегрируйте PR. - Ніб., 1996. – 218 с.
10. Гарасінд Меклер “Знаєш чого?» СПРТ. - М.- 2004. – 130 с.
11. Губарський І., Гайдай О., Михальченко М., Культура. Ідеологія. Особистість: Методологічний та соціальний аналіз. – К.: Знання України, 2002. – 626с.
12. Инаж лидера. Использование и обесечение для политиков. - М., 1994. – 89 с.
- 13.Королько Т. Политическая реклама: уроки выборов, проблемы// Статистика торговли и услуг. - Выдани - 1998, № 6.
- 14.Куза Андрій. Робіт з публікою громадських (недержавних) організацій. Політичні наради на публіці. 2001. – 60с.
- 15.Михайлов А. Речи о PR «специального назначения». – М.- 2002.
- 16.Соколовский Ф. Бизнес-реклама PR и консалтинг. – Издательский дом «Альпир». - 2003. – 216 с.
- 17.Соколовская М. Маркетинг в политической актуализации политического имиджа. – М., 2004. – 210 с.
- 18.Формування біржевої політичної іменевого самоврядування та громадських організацій за допомогою публічної інформації. Матеріали тренінгу. - 1-го. Немецько-український реалібітації “ГЕНШАЛЬТ”, Центр Інновацій та Розвитку.

- 19.Хофф Рон. Я вижу вас голым: Как подготовиться к презентации с блеском ее провести. - М.: Независимая фирма «Класс», 1996.
- 20.Честара Дж. Деловой этикет. Паблик рилейшиз. – М., 1997.
- 21.Чкуасели В.О. Выборные технологии. Российский опыт манипулирования психологией. – М., 1999.
- 22.Чумиков А.Н., Бонцов М.П. Связи с общественностью: теория и практика.: Учеб. пособие. – М.: Дело, 2003. – 313 с.
- 23.Менеджер Мафии. PR-избранный, или Искусство публичного совращения. Том 1 – М.: Эйт Сетера Ньюминист, 2005. – 298 с.
- 24.Джей Конрад Ленингтон, Рик Фриман, Джиль Люблин Партизанское наблюдатели. Сотни беспримерных тактик – СПб.: Фаир-Пресс, 2004. - 320 с.
- 25.Джерри Вайссман Маэстро презентаций – М.: Вершина, 2004. – 288 с.\
- 26.Юнг К.Г. Психологическое развитие. – М., 1996.
- 27.Язык и моделирование социального взаимодействия. - М., 1987.
- 28.Boorstin DJ. The Image. A Guide to PseudoEvents in America: 25-th ed. - N.Y.: Vintage Books, 1992.
- 29.Berryays Edward, Down with Image, Up with Reality//Public Relations Quarterly. - 1991, Spring, - Vol. 22, № 1, p. 3.
- 30.Lippman Walter. Public Opinion. - N.Y., 1965.